

گپی راجع به مجموعه‌ی «ماجراهای من و درسام»

تا حالا به این فکر کردین که یه دانش‌آموز توی ۲۴ ساعت شبانه‌روز چی کار می‌کنه؟

- هفت هشت ساعت می‌خوابه و استراحت می‌کنه.
- حداقل هفت ساعت تو مدرسه‌ست که شیش ساعتش رو سر کلاسه و (احتمالن) داره درس گوش می‌ده.
- حدود یک ساعت تو راه خونه به مدرسه و مدرسه به خونه‌ست.
- سه چهار ساعتی هم توی خونه با کتابا و درساش مشغوله و کُشتی می‌گیره.
- چهار پنج ساعت از وقتش هم می‌ره برای غذاخوردن، حضور در آغوش گرم خانواده و کارای شخصی مهم و بازی‌گوشی (که شامل گوش‌بازی هم می‌شه!).

خُب! با این حساب و کتابا معلوم می‌شه یه دانش‌آموز، ۶۲۵/۷۵ درصد از زمان بیداریش رو با درس و مشق و کتاب و مدرسه و معلم می‌گذرونه با کلی اتفاقات تلخ و شیرین؛ پس بی‌راه نیست که بگیم:

«ماجراهای من و درسام» ماجرای اصلی زندگی یه دانش‌آموزه.

ما توی خیلی‌سبز این مجموعه رو آماده کردیم چون واقعن دلمون می‌خواد داستان مدرسه‌رفتن و درس‌خوندن شما و این عمری که به پاش گذاشتین، پایان خیلی خوش و شکوه‌مندی داشته باشه!

اگه ماجراهای جالب خودتون با درساتون رو به صورت مطلب، عکس، سلفی، خاطره، فیلم و فیلم‌نامه ... برامون بفرستین، خیلی رو سرمون منت گذاشتین. ما حتمن ماجراهاتون رو یه جایی (مثلن تو سایت خیلی‌سبز یا شاید هم چاپ بعدی کتاب) منتشر می‌کنیم.

ماجراهای من و دین و زندگی

معلم معارف ما کلاً درس نمی‌داد! در واقع فکر کنم کلاً علاقه‌ای به آموزش نداشت! هیچی دیگه ... یه روز کاسه‌ی صبر من لبریز شد و با احترام به ایشون گفتم: «آقا اجازه؟!» می‌شه درس بدید و نکات کتاب رو بگید؟» ایشون هم به یکی از دوستان من گفتند: «از روی کتاب بخون!» دوست من هم متن کتاب رو با صدای بلند خوند و پس از اتمام روخوانی دوستم، معلم گرامی ما به ادامه‌ی صحبت‌های قبلیش پرداخت! این‌جا بود که فهمیدم نباید درخواست بی‌مورد از معلم داشتم باشم! بعدش رفتم سراغ این کتاب کمک‌آموزشی و اون کتاب کمک‌آموزشی، که باز هم دیدم اون‌ها هم کاری جز رونویسی کتاب درسی نکردن! این موضوع شده بود دغدغه‌م که بالاخره وقتی مؤلفین این کتاب اومدن کار رو شروع کنن، بهشون گفتم: «دوستان عزیز! ما یه کتابی می‌خوایم که نکات مهم کتاب در اون مشخص باشه! جاهایی که در امتحان مهم‌تر هست، معلوم باشه! مطالب کتاب درسی دسته‌بندی شده باشه! کلاً هلوپی باشه که وقتی پرید تو گلو، اونجا گیر نکنه! اونا هم گفتن چشم!!! حالا شما باید بگید این کتاب، دین و زندگی رو براتون آسون‌تر کرد یا نه؟ تو امتحانا کمکتون کرده یا نه؟ خیلی‌سبز با این کتاب بهتر شده یا نه؟ در واقع ما می‌خوایم بدونیم که با این کتاب چه اتفاقاتی براتون افتاده و چه ماجراهایی داشتید؟»

مقدمه‌ی مؤلف

«درباره‌ی خویشتنِ خویش اندیشیدن، وحشتناک است، اما این تنها راه صمیمانه‌ی کار است. اندیشیدن درباره‌ی خویشتن خویشتنِ بدن‌گونه که هستیم. اندیشیدن به جنبه‌های زشتم، اندیشیدن به جنبه‌های زیبایم و درشگفت‌شدن از آن‌ها. چه آغازی می‌تواند محکم‌تر و استوارتر از این باشد؟ از چه چیزی می‌توانم رشد خود را آغاز کنم جز از خویشتنِ خویشتم؟»
«برگرفته از یادداشت‌های ماری هاسکل»

کتابی که در دست دارید، یکی از سری کتاب‌های «ماجراهای من و درسام» است که هدف از تألیف آن، فهم هر چه آسان‌تر و بهتر مفاهیم کتاب درسی و آمادگی هر چه بیشتر شما عزیزان برای شرکت در امتحانات مدرسه است.

هر درس این کتاب متشکل از بخش‌های زیر است:

۱- مقدمه‌ی درس: اشاره‌ای است به هدف کلی درس

۲- آیات و پیام آیات: آیات و ترجمه‌ی دقیق آن‌هاست و در پایان هر آیه پیام‌های مربوط به آن آیه با توجه به مفاهیم درس آورده شده است.

۳- درس‌نامه: متن اصلی درس است که به طور کامل و با نثری ساده، روان و قابل فهم توضیح داده شده و در حاشیه‌ی آن به تمامی پرسش‌های کتاب درسی اعم از پیام آیات، ارزیابی، اندیشه و تحقیق و ... پاسخ داده شده است.

۴- سؤالات درس: مجموعه‌ای است از سؤالات مربوط به امتحانات مدارس نمونه‌ی تهران و سایر شهرستان‌ها به همراه سؤالات تألیفی که درس را به طور کامل پوشش می‌دهد و در پایان به تمامی این سؤالات به طور تشریحی پاسخ داده شده است. شش آزمون (دو آزمون مربوط به نوبت اول و چهار آزمون مربوط به نوبت دوم) به سبک امتحانات مدارس قرار داده شده تا بتوانید خود را ارزیابی کنید.

در پایان از همه‌ی دوستانی که ما را در گردآوری این مجموعه یاری رساندند سپاسگزاریم.

مثل همیشه منتظر نظرات سازنده‌ی شما هستیم.

مریم سخایی

فهرست

۷	درس اول: جلوه‌های حکمت و تدبیر
۱۴	درس دوم: با کاروان هستی
۲۰	درس سوم: سرمایه‌های انسان
۲۷	درس چهارم: خود حقیقی
۳۳	درس پنجم: پنجره‌ای به روشنایی
۴۲	درس ششم: آینده‌ی روشن
۴۹	درس هفتم: منزلگاه بعد
۵۵	درس هشتم: واقعه‌ی بزرگ
۶۳	سؤالات امتحانی نوبت اول - آزمون (۱)
۶۵	سؤالات امتحانی نوبت اول - آزمون (۲)
۶۷	درس نهم: فرجام کار
۷۵	درس دهم: اعتماد بر او
۸۱	درس یازدهم: دوستی با حق
۸۹	درس دوازدهم: فضیلت آراستگی
۹۶	درس سیزدهم: زیبایی عفاف
۱۰۳	درس چهاردهم: نظارت همگانی
۱۱۱	درس پانزدهم: کار و درآمد حلال
۱۲۱	درس شانزدهم: یاری از نماز و روزه
۱۲۹	سؤالات امتحانی نوبت دوم - آزمون (۱)
۱۳۲	سؤالات امتحانی نوبت دوم - آزمون (۲)
۱۳۶	سؤالات امتحانی نوبت دوم - آزمون (۳)
۱۳۹	سؤالات امتحانی نوبت دوم - آزمون (۴)

درس اول

جلوه‌های حکمت و تدبیر

مقدمه‌ی درس

✱ «ما در چگونه جهانی زندگی می‌کنیم؟» یکی از سؤال‌های اصلی هر نوجوان و جوانی است که پاسخ به آن در نگاه او به زندگی تأثیر می‌گذارد و به برنامه‌ها و تصمیم‌های وی جهت می‌دهد.

✱ یافتن پاسخ درست این پرسش، نیازمند بهره‌مندی از آیات قرآن کریم و مشاهده و دقت در موجودات جهان پیرامون ماست.

آیات و پیام‌آیات

آیات ۲ و ۳ سوره‌ی اعلی

﴿الَّذِي خَلَقَ فَسْوَىٰ

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ﴾

همان [خداوندی] که آفرید سپس آراست.

و آن که اندازه‌گیری کرد، سپس هدایت نمود.

پیام‌آیات

۱ هر یک از موجودات، دارای ساختار منظم و ویژه‌ی خود است و به گونه‌ای ساخته شده که هدف خاصی را دنبال می‌کند.

آیات ۱۹۰ و ۱۹۱ سوره‌ی آل عمران

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

وَ اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ

قِيَامًا وَ قُعُودًا

وَ عَلَى جُثُوبِهِمْ

وَ يَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا

سُبْحَانَكَ

فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾

همانا در خلقت آسمان‌ها و زمین

و آمد و شد شب و روز

نشانه‌هایی است برای خردمندان

کسانی که خدا را یاد می‌کنند

در حال ایستاده و نشسته

و در حالی که بر پهلو آرمیده‌اند

و در آفرینش آسمان‌ها و زمین می‌اندیشند

[می‌گویند]: پروردگارا تو این‌ها را بیهوده نیافریدی

تو پاک و منزهی

پس ما را از عذاب آتش حفظ کن.

پیام‌آیات

۱ در آفرینش آسمان‌ها و زمین و آمد و شد شب و روز، نشانه‌هایی برای خردمندان «اولوالالباب» وجود دارد.

۲ خردمندان کسانی هستند که: ﴿الف﴾ در همه حال به یاد خدا هستند. ﴿ب﴾ در خلقت آسمان‌ها و زمین می‌اندیشند.

۳ خردمندان پس از تفکر در آفرینش جهان، به این نتیجه می‌رسند که بیهودگی و عبث‌بودن در موجودات جهان راه ندارد و خلقت خداوند هدفمند است (نتیجه‌ی تفکر خردمندان).

۴ خردمندان پس از درک هدفمندی خلقت، خداوند را از هرگونه عیب و نقص، پاک و منزّه می‌دانند، او را تسبیح می‌گویند و از او می‌خواهند که از عذاب آتش حفظشان کند.

آیهی ۸۸ سورهی نمل

﴿ وَ تَرَى الْجِبَالَ
تَحْسَبُهَا جَامِدَةً
وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ
صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي
اتَّقَنَ كُلَّ شَيْءٍ
إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ﴾

و کوهها را می بینی
تو آن ها را ساکن می پنداری
در حالی که همچون ابرها در حرکت اند
ساخته ی آن خدایی است که
هر چیزی را استوار ساخته است.
همانا او از کارهایی که انجام می دهید آگاه است.

پیام آیه

- ۱ خداوند جهان را در نهایت استواری پدید آورده است (اتقان صنع)، به طوری که هیچ گونه بی نظمی در آن مشاهده نمی شود. این استحکام، نظم و هدفمندی مخلوقات جهان، نشانه ی حکیمانه بودن نظام آفرینش است.
- ۲ کوهها نمونه ای از این خلقت استوار خداوند هستند، به طوری که وقتی به آن ها نگاه می کنیم، فکر می کنیم ساکن و بدون حرکت هستند در حالی که مانند ابرهای آسمان حرکت می کنند (با توجه به حرکت کره ی زمین).

آیهی ۴۹ سورهی قمر

﴿ إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴾

همانا ما هر چیزی را به اندازه آفریدیم.

پیام آیه

- ۱ نظام آفرینش قانونمند است و هر یک از موجودات، براساس نظم و اندازه ی مخصوص به خود آفریده شده اند.

آیهی ۴۴ سورهی عنکبوت

﴿ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴾

خداوند آسمان ها و زمین را به حق آفرید
همانا در این نشانه هایی است برای مؤمنان.

پیام آیه

- ۱ خلقت آسمان ها و زمین براساس حق و درستی است، یعنی «ثمربخش» و «هدفمند» است.
- ۲ درک این هدفمندی برای مؤمنان امکان پذیر است.

پیام آیات

۱- در آیات ابتدای درس بیندیشید و با تکمیل جملات زیر بنویسید قرآن کریم چه تصویری از جهان به ما نشان می دهد:

ردیف	پیام آیات	سوره / آیه
۱	هر یک از موجودات جهان دارای ساختار منظم و ویژه خود است.	«الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى» اعلی / ۲ و ۳ «صَنَّ اللَّهُ الَّذِي اتَّقَنَ كُلَّ شَيْءٍ» نمل / ۸۸ «إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ» قمر / ۴۹
۲	هر موجودی به گونه ای ساخته شده که هدف خاصی را دنبال می کند.	«الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى» اعلی / ۲ و ۳
۳	بیهودگی و عبث بودن در موجودات جهان راه ندارد.	«رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا» آل عمران / ۱۹۱
۴	وقتی به روابط مستحکم و نظم استوار جهان می نگریم، درمی یابیم که جهان بر حق و درستی استوار است.	«خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ» عنکبوت / ۴۴

ردیف	پیام آیات	سوره / آیه
۵	استحکام، نظم و هدفمندی مخلوقات جهان نشانه‌ی حکمت و تدبیر خداوند است.	«خلق الله السماوات و الارض بالحق» عنکبوت / ۴۴ «رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا» آل عمران / ۱۹۱
۶	کسی می‌تواند حقیقت جهان را به درستی دریابد که اهل تعقل و خردورزی باشد.	«أَنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ» آل عمران / ۱۹۰

در چگونه جهانی زندگی می‌کنیم؟

✱ قرآن کریم از جهانی که در آن زندگی می‌کنیم تصویری ارائه می‌دهد و از انسان‌ها می‌خواهد در پدیده‌هایی مثل آمد و شد شب و روز، خورشید، ماه، ستارگان، کوه‌ها، دشت‌ها، سپیده‌دم، گیاهان، جانوران، مراحل خلقت انسان، حرکت ابرها و نزول باران که تفکر در آن‌ها برای هر کس امکان‌پذیر است، فکر کنند و با عقل و استدلال و منطق آن را بپذیرند.

✱ بنابراین با وجود نشانه‌های فراوانی که در پیرامون انسان‌ها وجود دارد، هر کس خردمندی پیشه نکند و خوب نیندیشد: **الف** جایگاه خود را در جهان نخواهد شناخت.

ب زیان آن را خواهد دید.

✱ سعدی درباره‌ی اهمیت تفکر در جهان و شناخت جایگاه خود می‌گوید:

این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار

جهان غیرواقعی

✱ این جهان خیالی است و وجود خارجی ندارد و می‌توان ویژگی‌های زیر را برایش تصور کرد:

۱ در آن قانون و قانونمندی وجود ندارد، یعنی هر لحظه ممکن است بدون علت خاصی حادثه‌ای رخ دهد، موجودی پدید آید یا از بین برود و اشیا خصوصیات خود را از دست بدهند و یا از موجودات، حرکت غیرمنتظره‌ای سر بزنند.

۲ رسیدن به علم و دانش در آن امکان‌پذیر نیست.

۳ نمی‌تواند سازنده‌ای حکیم و خبیر داشته باشد.

برای مثال، در این جهان ممکن است از شیرآب، به جای آب، آتش خارج شود و یا مثلاً شکر موجب شور شدن چای شود و یا قانون جاذبه غیرفعال شود و به طور خلاصه، از هر موجودی حرکت غیرمنتظره‌ای سر زند به طوری که هر چه تلاش کنید نتوانید خود را با آن هماهنگ کنید.

ارزیابی

۱- آیا در جهان خیالی می‌توان از قانون و قانونمندی سخن گفت؟ چرا؟

خیر، زیرا زمانی می‌توان از قانون سخن گفت که اشیا ویژگی‌های ثابتی داشته باشند و روابط ثابتی میانشان حکم‌فرما باشد.

۲- در چنین جهانی، رسیدن به علم و دانش تا چه اندازه امکان‌پذیر است؟ چرا؟

علم و دانش، نتیجه‌ی قانونمندی و خصوصیات ثابت موجودات و روابط میانشان است، در نتیجه اگر جهان به گونه‌ای باشد که هر لحظه بدون علت خاصی حادثه‌ای رخ دهد، رسیدن به علم و دانش غیرممکن خواهد بود.

در چنین جهانی، به علت وجود چند ویژگی: **الف** رخ دادن حوادث بدون علت، **ب** عدم امکان آسایش و محاسبه، **ج** ناتوانی در هماهنگی با ویژگی‌های موجودات، نمی‌توان از علم و دانش سخن گفت.

۳- اگر بخواهیم نامی برای این جهان خیالی انتخاب کنیم، آن نام چیست؟

جهان بی‌نظم، جهان سردرگم

۴- شما در چنین جهانی چه احساسی خواهید داشت؟

زندگی در چنین جهانی محال است. در این جهان دست به هیچ کاری نمی‌توان زد و هیچ قدمی نمی‌توان برداشت، زیرا نمی‌توان پیش‌بینی کرد که در لحظه‌ی بعد چه حادثه‌ای رخ خواهد داد، حتی ممکن است به نوعی ترس و دلهره برای تصور زندگی در این جهان دچار شویم.

۵- آیا با دیدن چنین جهانی می‌پذیرید که سازنده‌ای حکیم و خبیر داشته باشد؟ چرا؟

خیر، زیرا حکیم کسی است که کار عبث و بیهوده انجام نمی‌دهد و لازمه‌ی عبث‌نبودن، وجود هدف مشخص برای هر موجود است که در چنین جهان بی‌قانونی، هدفمندی بی‌معناست.

جهان واقعی

* ویژگی‌های جهان واقعی (مجموعه‌ی نظام‌مند) که همان جهان پیرامون ماست، عبارت‌اند از:

- ۱ هر موجودی از اجزای خاص و معینی تشکیل شده است.
- ۲ این اجزا با آرایش مخصوص به خود، در کنار یکدیگر قرار گرفته‌اند.
- ۳ هر جزء، کار مخصوصی انجام می‌دهد و وظیفه‌ی معینی بر عهده دارد.
- ۴ میان وظایف و مسئولیت‌ها پیوستگی و ارتباط وجود دارد، به طوری که کار هر یک، مکمل و ادامه‌ی کار دیگری است و کارها و مسئولیت‌ها، در ارتباط با هم معنا می‌یابند و به تنهایی ناقص و ناتمام هستند.
- ۵ هر سامان و نظامی و هر همکاری و فعالیتی هدف خاصی دارد که آن را از سایر سامان‌دهی‌ها و همکاری‌ها جدا می‌کند.

شاخصه‌ی اصلی: هدف و غایت

- ۱ شاخصه‌ی اصلی همه‌ی مجموعه‌های بزرگ و کوچک جهان محسوب می‌شود که آن‌ها را به یک نظام تبدیل می‌کند.
- ۲ در همه‌ی اجزا و فعالیت‌های یک مجموعه حضور دارد و به آن‌ها معنا می‌بخشد.
- ۳ باعث می‌شود فعالیت‌های یک مجموعه «ثمربخش»، «هدفمند» و در یک کلام، «حق» گردد.

بدون داشتن هدف:

- ۱ پیوستگی، ارتباط و هماهنگی معنا ندارد. ۲ اساساً مجموعه‌ی دارای نظام شکل نمی‌گیرد. ۳ فعالیت‌های یک مجموعه، عبث و بیهوده و در یک کلام باطل می‌شود.

داوری

۱- سه فرض موجود درباره‌ی چگونگی تشکیل مجموعه‌های جهان هستی را با یکدیگر مقایسه کنید و نتیجه را بیان نمایید.

شرح	فرض‌ها
رویه‌ی عملی همه‌ی انسان‌هاست که نمی‌پذیرند یک چنین مجموعه‌هایی خودبه‌خود و اتفاقی رخ دهند؛ مثلاً هیچ انسانی نمی‌پذیرد میلیاردها سلول بدن انسان که هر کدام ویژگی خاصی دارد و کار خاصی انجام می‌دهد به طور اتفاقی گرد هم جمع شده باشند و کار خود را به این خوبی انجام دهند.	فرض اول همه‌ی این هماهنگی‌ها و همکاری‌ها خودبه‌خود و بدون نقشه‌ی قبلی اتفاق می‌افتند.
این فرضیه مورد قبول دانشمندان علوم تجربی نیست. هیچ دانشمندی نمی‌پذیرد که مثلاً یک سلول سازنده‌ی بدن انسان، خودش چنان آگاهی داشته باشد که از نقش و جایگاه خود در مجموعه‌ی پیچیده‌ی بدن مطلع باشد و وظیفه‌ی خود را تشخیص دهد و در محل معین خود قرار گیرد.	فرض دوم خود اجزا از این آگاهی برخوردارند و متناسب با آن هدف، گرد هم می‌آیند و همکاری را آغاز می‌کنند.
سامان‌دهی مجموعه‌های جهان خلقت به گونه‌ای است که به نتیجه‌ی معین منجر می‌شود. این موضوع، مؤید وجود طرح و نقشه‌ی قبلی برای مجموعه‌ی هدفمند است و چون این طرح قبلی از خود اجزا نیست، از یک وجود برتر بیرونی به نام خداست.	فرض سوم خالقی آگاه، خبیر و حکیم متناسب با هدفی که در نظر دارد اجزا را به وجود می‌آورد و با طرح و نقشه و برنامه‌ی معین، همکاری‌ها را شکل می‌دهد تا آن هدف محقق شود.
از آنجایی که مجموعه‌های جهان همگی هدفمند هستند، پس خالق آگاه، مدبّر و حکیم ابتدا هدف را در نظر می‌گیرد و سپس متناسب با آن، اجزا را به وجود می‌آورد و با طرح و نقشه و برنامه‌ی معین، همکاری‌ها را شکل می‌دهد تا آن هدف و غایت محقق شود.	نتیجه

۱- نتیجه‌ی به دست آمده را با تصویری که از قرآن کریم به دست آمد مقایسه کنید.

هر دو به هدفمندی جهان خلقت اشاره دارند.

۲- بار دیگر در آیاتی که در آن، کلمات «حق» و «باطل» به کار رفته بیندیشید و ببینید که این آیات دربردارنده‌ی چه پیامی هستند؟

«ربنا ما خلقت هذا باطلا»: آفرینش جهان «باطل» و «بیهوده» نبوده بلکه هدف خاصی را دنبال می‌کند.

«خلق الله السموات والارض بالحق»: آفرینش آسمان‌ها و زمین بر پایه‌ی حق و درستی و هدفمندی است.

نتیجه‌گیری از این آیات: حق: هدفمندی / باطل: بی‌هدفی

۱- ویژگی‌های خلقت خداوند براساس خطبه‌ی ۹۰ نهج‌البلاغه:

بخش‌هایی از خطبه‌ی ۹۰ نهج‌البلاغه	ویژگی‌های خلقت خداوند
او خداوندی است که موجودات را آفرید بدون این‌که از هیچ نمونه‌ی آماده و پیش‌ساخته‌ای ایده بگیرد و یا از کار خالق دیگری که پیش از وی جهانی را آفریده، تقلید کند.	بدیع و بی‌سابقه بودن خلقت و استفاده‌نکردن از طرح و نقشه‌ی قبلی (منظور از طرح و نقشه‌ی قبلی، نقشه‌ای است که خالق دیگری براساس آن جهانی را آفریده باشد).
آثار صنع و نشانه‌های حکمتش در نوآوری‌های بی‌سابقه و خلقت بی‌نظیرش هویداست، بنابراین هر یک از موجوداتی که خدا آفریده، برهان آفریدگاری و دلیل خداوندی اوست، حتی اگر آن موجود، جامد و بی‌جان باشد. چرا که آن هم با زبان بی‌زبانی، خالق خود را معرفی می‌کند و تدبیر خدا را باز می‌گوید، بدون این‌که به سخن گفتن نیازی داشته باشد. دلالتش بر وجود خداوند همواره استوار است و در هر لحظه آفریننده‌ی خود را نشان می‌دهد.	آیت و نشانه بودن همه‌ی موجودات (چه جاندار و چه بی‌جان) بر حکمت و تدبیر الهی
خدای متعال همه‌ی مخلوقات را براساس مقیاس، نظم مشخص، اندازه‌های مخصوص و متناسب با هر یک از آن مخلوقات آفرید.	وجود نظم مشخص، تقدیر و اندازه‌های معین و متناسب با هدف در هر موجود
در آفرینش آن‌ها طوری اندازه‌ها را برقرار کرد که محکم و استوار بمانند و از هم فرو نپاشند. هر چیزی را مطابق برنامه‌ای دقیق به بهترین شکل طراحی کرد.	طراحی ساختار هر موجود به بهترین وجه ممکن
آن‌گاه بدان نظم و ظرافت بخشید و آن را در مسیر انجام وظیفه و دستیابی به هدف خاص وی هدایت کرد.	هدایتی متناسب با ویژگی‌ها و خصوصیات هر مخلوق
همه‌ی این کارها بدان جهت بود که هیچ‌یک از مخلوقات از محدوده و چهارچوب تعیین‌شده از جانب خداوند تجاوز نکند و برای رسیدن به مقصد مورد نظر و کمال نهایی کوتاهی ننماید و اگر خداوند به او دستوری داد، انجام‌دادنش برای وی دشوار نباشد و سرکشی نکند.	تجاوزنکردن موجودات از تقدیرات الهی و نظم تعیین‌شده و حرکت در چهارچوب خاص برای رسیدن به هدف معین

سؤالات درس

الف درستی یا نادرستی عبارات زیر را با صحیح / غلط مشخص کنید.

- ۱- شاخصه‌ی اصلی مجموعه‌های هستی «نظام‌مندی» است.
- ۲- رسیدن به علم و دانش در جهان خیالی امکان‌پذیر نیست.
- ۳- «چگونه باید در این جهان زیست؟» یکی از سؤالات اصلی هر جوان است که به برنامه‌ها و تصمیم‌های او جهت می‌دهد.
- ۴- تفکر در پدیده‌های جهان برای همه امکان‌پذیر است و به شناخت جایگاه انسان در جهان کمک می‌کند.

ب جاهای خالی را با استفاده از کلمات مناسب تکمیل کنید.

- ۵- هر نظم و همکاری به دنبال است به طوری که بدون آن، ارتباط و هماهنگی معنا ندارد و اساساً شکل نمی‌گیرد.
- ۶- اگر شاخصه‌ی هدفمندی در کار نباشد، تمام فعالیت‌های یک مجموعه و و در یک کلام می‌شود.
- ۷- طبق کلام حضرت علی (ع) هر یک از موجوداتی که خدا آفریده و اوست، حتی اگر آن موجود جامد و بی‌زبان باشد.
- ۸- میان وظایف و مسئولیت‌های اجزای یک مجموعه و مشاهده می‌شود، به گونه‌ای که کار هر یک کار دیگری است.
- ۹- با وجود نشانه‌های خداوند در جهان هستی هر کس پیشه نکند و به درستی نیندیشد آن را خواهد دید.
- ۱۰- مطابق بیان امام علی (ع) در نهج‌البلاغه، آثار صنع و نشانه‌های حکمت خداوند در و هویداست.

ج به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

- ۱۱- یکی از اصلی‌ترین سؤالات دوران جوانی و نوجوانی چیست و پاسخ به آن، چه تأثیری در زندگی انسان خواهد داشت؟
- ۱۲- مهم‌ترین و آشکارترین ویژگی مجموعه‌های منظم چیست و آن را در چه چیزهایی مشاهده می‌کنیم؟
- ۱۳- با وجود شاخصه‌ی هدف، فعالیت‌های یک مجموعه چگونه خواهند بود؟
- ۱۴- دو مورد از ویژگی‌هایی را که می‌توان برای یک جهان غیرواقعی تصور نمود، ذکر کنید.
- ۱۵- اجزای جهان واقعی چگونه متناسب با هدفی که دارند، کنار یکدیگر جمع می‌شوند؟

د به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

- ۱۶- با اندیشیدن در آیات «لَا يَأْتِي لَوْلَى الْإِلَهَابِ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَ قُعُودًا وَ عَلَى جُنُوبِهِمْ وَ يَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا» به سؤالات زیر پاسخ دهید:
- الف** دو ویژگی خردمندان را بنویسید.
- ب** ترجمه و مفهوم عبارت «رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا» را بنویسید.
- ج** با اندیشیدن در آیه‌ی بالا، مفهوم بیت «این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود / هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار» را توضیح دهید.
- ۱۷- چهار مورد از ویژگی‌های جهان واقعی را ذکر کنید.
- ۱۸- با دقت در آیه‌ی «خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ» به پرسش‌های زیر پاسخ دهید:
- الف** آیه را ترجمه کنید.
- ب** پیام مهم آیه را بنویسید.
- ج** با اندیشیدن در آیه، جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

«وقتی به روابط مستحکم و نظم استوار جهان می‌نگریم، درمی‌یابیم که جهان بر استوار است.»

- ۱۹- روابط میان وظایف و مسئولیت‌های اجزای یک مجموعه‌ی نظام‌مند چگونه است؟ (توضیح دهید).
- ۲۰- از میان ویژگی‌های یک مجموعه‌ی منظم، کدام یک به عنوان شاخصه‌ی اصلی محسوب می‌شود؟ چرا؟
- ۲۱- با توجه به خطبه‌ی ۹۰ نهج‌البلاغه، ۳ مورد از ویژگی‌های خلقت خداوند را بنویسید:

پاسخ‌نامه

- ۱- غلط - دقت کنید، درست است که مجموعه‌ی هستی نظام‌مند است اما شاخصه‌ی اصلی آن «هدف» و «غایت» است.
- ۲- درست
- ۳- غلط - «ما در چگونه جهانی زندگی می‌کنیم» یکی از سؤالات اصلی هر نوجوان و جوان است که در برنامه‌ها و تصمیم‌های او جهت می‌دهد و در نگاه وی به زندگی تأثیر می‌گذارد.
- ۴- درست
- ۵- هدف خاصی - مجموعه‌ی دارای نظام
- ۶- عبث - بیهوده - باطل
- ۷- برهان آفریدگاری - دلیل خداوندی
- ۸- پیوستگی - ارتباط - مکمل
- ۹- خردمندی - زیان
- ۱۰- نوآوری‌های بی‌سابقه - خلقت بی‌نظیرش
- ۱۱- «ما در چگونه جهانی زندگی می‌کنیم؟» یکی از سؤال‌های اصلی هر نوجوان و جوان است که در نگاه وی به زندگی تأثیر می‌گذارد و به برنامه‌ها و تصمیم‌های او جهت می‌دهد.
- ۱۲- مهم‌ترین ویژگی مجموعه‌های منظم، هدف است که در تمام اجزا و فعالیت‌های آن مجموعه حضور دارد.
- ۱۳- با وجود شاخصه‌ی هدف و غایت، مجموعه‌ی فعالیت‌ها «ثمربخش»، «هدفمند» و در یک کلام، «حق» می‌گردد.
- ۱۴- در چنین جهانی: **[الف]** قانون و قانونمندی وجود ندارد و هر لحظه ممکن است بدون علت، حادثه‌ای رخ دهد. **[ب]** رسیدن به علم و دانش امکان‌پذیر نیست.
- ۱۵- خالقی آگاه، خبیر و حکیم متناسب با هدفی که در نظر دارد، اجزا را به وجود می‌آورد و با طرح و نقشه‌ی معین همکاری‌ها را شکل می‌دهد تا آن هدف و غایت محقق شود.
- ۱۶- **[الف]** خردمندان یا «اولی‌الالباب» افرادی هستند که در همه حال به یاد خدا هستند و در آفرینش آسمان‌ها و زمین می‌اندیشند.
- [ب]** **[ت ترجمه:]** پروردگارا این‌ها را بیهوده نیافریدی. مفهوم: خلقت خداوند هدفمند است و بیهودگی و عبث‌بودن در آن راه ندارد.

- [ج]** با وجود نشانه‌های خلقت (آفرینش آسمان‌ها و زمین)، هر کس خردمندی پیشه نکند و به درستی نیندیشد، زیان آن را خواهد دید و جایگاه خود را در جهان نخواهد شناخت.
- ۱۷- **[ب]** هر موجودی از اجزای خاص و معین تشکیل شده.
- [۲]** این اجزا با آرایش مخصوص به خود در کنار هم قرار گرفته‌اند.
- [۳]** هر جزء کار مخصوصی انجام می‌دهد.
- [۴]** میان وظایف و مسئولیت‌ها ارتباط و پیوستگی وجود دارد، به گونه‌ای که کار هر یک، مکمل و ادامه‌ی کار دیگری است.
- [۵]** هر سامان و نظامی و هر همکاری و فعالیت به دنبال هدف خاصی است که آن را از سایر سامان‌ها جدا می‌کند.
- ۱۸- **[الف]** **[ت ترجمه:]** «خداوند آسمان‌ها و زمین را به حق آفرید، به راستی در این نشانه‌هایی برای مؤمنان است.»
- [ب]** **[پ پیام:]** خلقت آسمان‌ها و زمین براساس حق و درستی است یعنی بیهوده و عبث نیست و هدف خاصی را دنبال می‌کند.
- [ج]** وقتی به روابط مستحکم و نظم استوار جهان می‌نگریم، درمی‌یابیم که جهان بر حق و درستی استوار است.
- ۱۹- میان وظایف و مسئولیت‌ها پیوستگی و ارتباط وجود دارد، به گونه‌ای که کار هر یک، مکمل و ادامه‌ی کار دیگری است و کارها و مسئولیت‌ها در ارتباط با هم معنا می‌یابند و اگر به کار هر جزء به تنهایی نگاه شود، ناقص و ناتمام به نظر می‌رسد.
- ۲۰- هدف و غایت شاخصه‌ی اصلی مجموعه‌های بزرگ و کوچک جهان است، آن‌ها را به یک نظام تبدیل می‌کند و در همه‌ی اجزا و فعالیت‌های آن مجموعه حضور دارد و به آن‌ها معنا می‌بخشد، به طوری که بدون آن اساساً مجموعه‌ی دارای نظام شکل نمی‌گیرد و در حقیقت، همکاری، پیوستگی و نظام همواره برای آن است که به هدف معینی منجر شود و به سرانجام روشنی برسد.
- ۲۱- بدیع و بی‌سابقه بودن خلقت و استفاده‌نکردن از طرح و نقشه‌ی قبلی - وجود نظم مشخص و اندازه‌های معین و متناسب با هدف در هر موجود - طراحی ساختار هر موجود به بهترین وجه ممکن